

MYTOLOGERNA & TRO OCH VÄSEN

LÄRARHANDLEDNING
FÖR ÅR 1-6

INLEDNING:

I radioserien Tro och väsen och tv-serien Mytologerna får vi stifta bekantskap med tio olika väsen från nordisk folktro. Radioserien tar oss med tillbaka i tiden genom spännande sagor. Tv-serien utspelar sig i en värld där science fiction möter gammal folktro. Tro och väsen lämpar sig för en bred publik men där den primära målgruppen är årskurs 1-3. Mytologerna kan ibland uppfattas som lite otäck och den primära målgruppen där är årskurs 3-6.

Gemensamt för de båda serierna är att vi får inblick i nordisk folktro genom tio olika väsen. En inblick som vi hoppas ska inspirera till fortsatt arbete i klasserna i en rad olika ämnen.

SYFTE:

Att folktro och väsen från förr är spännande och fantasieggande håller nog alla med om, men på vilket sätt kan temat uppfylla kursplanemål i skolan? Att det kan ingå i religion och historia är kanske det första man kommer att tänka på. Och helt rätt så hittar vi belägg för detta redan i de inledande texterna i kursplanen för respektive ämne:

Religionskunskap *Människor har i alla tider och alla samhällen försökt att förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sociala sammanhang som de ingår i. Religioner och andra livsåskådningar är därför centrala inslag i den mänskliga kulturen. I dagens samhälle, som är präglad av mångfald, är kunskaper om religioner och andra livsåskådningar viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor.*

Historia *Människans förståelse av det förflutna är inflätad i hennes föreställningar om samtiden och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Kvinnor och män har i alla tider skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten och påverka sin omgivning. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid.*

Men temat rymmer fler möjligheter att täcka in en stor bredd av kunskapsmål och innehåll från många olika skolämnen. Syftet med denna handledning är att ge tips till fördjupning och bearbetning utifrån tv-serien och/eller radioserien, men uppgifterna är inte avhängiga att man sett/lyssnat på alla avsnitt. Man väljer fritt vilka uppgifter som passar klassen och hur heltäckande man vill behandla temat. Genomgående för samtliga uppgifter är att eleverna ska få **undersöka, samtala, skapa**. Uppgifterna är inga "färdigkonstruerade mallar med plats för rätt svar", utan av öppen karaktär där eleverna ska stimuleras att använda sina sinnen, sin åsikt och sin kreativitet.

INNEHÅLL:

Folk i alla länder har i alla tider berättat om olika väsen ute i naturen. Väsen har ofta använts för att förklara företeelser som annars verkar oförklarliga. De har också dykt upp som varnande exempel på att man ska hålla sig borta från vissa platser eller handlingar.

Tv-serien Mytologerna och radioserien Tro och väsen tar upp följande väsen:

- Tomten
- Älvan
- Mylingen
- Näcken
- Skogsrået
- Jätten
- Lyktgubben
- Maran
- Trollet
- Vätten

Eftersom en del av programmen kan vara lite läskiga för de yngre kan det vara bra att ta del av avsnittet själva innan ni spelar upp dem i klassrummet.

Vill ni ha lite kortfakta om dessa väsen i text finns en passande presentation på Unga Faktas hemsida: <http://www.ungafakta.se/kunskapsbanken/svenska-oknytt>

ÖVNINGAR FÖR ÅR 1-3, UTIFRÅN KURSPLANERNAS CENTRALA INNEHÅLL

BILD

- Framställning av berättande bilder, till exempel sagobilder.
- Teckning, måleri, modellering och konstruktion.
- Historiska och samtida bilder och vad bilderna berättar, till exempel dokumentära bilder från hemorten och konstbilder.

Måla din inre bild

Innan ni börjat titta på tv-serien eller prata om ett väsen, be eleverna måla sin inre bild av hur det ser ut? Samtala kring likheter och olikheter i resultatet.

Illustrera en berättelse

Lyssna på ett program ur radioserien Tro och väsen, låt eleverna måla en valfri scen ut berättelsen. Sätt sedan tillsammans ihop bilderna i kronologisk ordning och låt dem återberätta utifrån bilderna.

Skapa väsen i naturmaterial

Gå ut i skogen och hämta material som ni sedan dukar upp på ett stort bord och låt kreativiteten flöda. Limma ihop stenar, grenar, mossor och skapa er bild av ett väsen.

Skapa väsen i lera

Använd vanlig grålera, modellera eller cernitlera.

Miniatyrlandskap

Gör ett bord med ett skogslandskap i miniatyr. Ställ dit era väsen, gömda bakom stenar och kvistar. Att visa upp många kreaturer ihop ger stor effekt.

Samtal utifrån konstbilder

Många konstnärer har gestaltat folktroväsen. Försök hitta bilder och konstverk från olika genrer att visa. Samtala med eleverna kring innehåll och känslor som väcks utifrån bilderna. Vad vill konstnären förmedla? Vilken bild gillar du bäst? Förklara, motivera och försök sätta ord på din åsikt.

IDROTT

- Grovmotoriska grundformer, till exempel springa, hoppa och klättra. Deras sammanstatta former i redskapsövningar, lekar, danser och rörelser till musik, såväl inomhus som utomhus.
- Att orientera sig i närmiljön och enkla kartors uppbyggnad. Begrepp som beskriver rumsuppfattning.
- Lekar och rörelse i natur- och utemiljö.

Rör dig som ett väsen

Hur rör sig de olika väsendena? Låt eleverna i par eller smågrupper bestämma rörelse eller dans för olika väsen som sedan de andra ska härma och följa. Kan genomföras både inne och ute.

Tillhåll i närmiljön

Utforska ert närområde. Var skulle respektive väsen kunna trivas? Samtala med korrekta begrepp som lägesord och riktning. Karta och väderstreck kan med fördel introduceras för de äldre eleverna.

Hitta på nya lekar

Spåna tillsammans kring ett par väsen, hur skulle man kunna hitta på lekar utifrån dessa? Smyga, jaga, förtrolla? Ut i skogen och testa!

MATTE

- Jämförelser och uppskattningar av matematiska storheter. Mätning av längd, massa, volym och tid med vanliga nutida och äldre måttenheter.
- Vanliga lägesord för att beskriva föremåls och objekts läge i rummet.

Jämför storlek

En vätte är liten och en jätte är stor, men hur stora är de egentligen? Uppskatta och hitta lämplig måttenhet för att beskriva dem. Hur mätte man förr? Vad är tum, aln och famn?

Vem befinner sig var?

Låt eleverna välja lägesord som placerar de olika väsendena på rätt plats. t.ex. näcken **i** bäcken, vätten **under** jorden. Eller gör tvärtom, säg ett lägesord och låt eleverna välja ett väsen som passar. T.ex. vem håller till **på** något?

MUSIK

- Sång och spel i olika former: unison sång, kanon och växelsång samt ensemblespel.
- Imitation och improvisation med rörelser, rytmer och toner.
- Musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang, däribland nationalsången och några av de vanligaste psalmerna, samt inblickar i svensk och nordisk barnvisetradition.

Låtar om väsen

Hur många låtar om väsen kan klassen komma på? Sjung dem tillsammans.

Musik i skogen

Skapa musik, rytmer och rörelser utifrån skogens material. Dela in klassen i smågrupper som får hitta på och låt dem lära ut till varandra.

Psalmer

Förr användes ofta en bön eller psalmvers för att avlägsna onda väsen. Lär er någon passande psalm.

NO

- Skönlitteratur, myter och konst som handlar om naturen och människan.
- Berättelser om äldre tiders naturvetenskap och om olika kulturers strävan att förstå och förklara fenomen i naturen.
- Människans upplevelser av ljus, ljud, temperatur, smak och doft med hjälp av olika sinnen.
- Enkla fältstudier och observationer i närmiljön.

Människan och naturen

Utifrån de berättelser ni hört; fundera tillsammans på hur människan har använt och sett på naturen. Vad har ändrat sig till idag? Var det bättre förr?

Oförklarligt

Många av myterna försöker förklara olika naturfenomen eller saker som man inte förstår. Kan ni hitta några exempel? Finns det andra (vetenskapliga) förklaringar som vi använder oss av idag?

Sinnen i skogen

Prata om hur vi tar in upplevelser genom våra sinnen. Bege er sedan till lämplig naturmiljö och låt alla under tystnad få ta in naturen med respektive sinne. Diskutera era upplevelser, skriv ner en faktatext eller skapa en dikt.

TEKNIK

- Egna konstruktioner där man tillämpar enkla mekanismer.
- Dokumentation i form av enkla skisser, bilder och fysiska modeller.

Fällan

Mytologerna har hightechvapen för att fånga olika väsen. Men skulle man kunna fånga dem med enklare konstruktioner och material? Klura ut en fälla som fångar någon av de elaka väsendena. Gör ritning och gärna en modell.

SO

- Skildringar av livet förr och nu i barnlitteratur, sånger och filmer, till exempel skildringar av familjeliv och skola. Minnen berättade av människor som lever nu.

- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer.
- Hemortens historia. Vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder.
- Rumsuppfattning med hjälp av mentala kartor och fysiska kartor över till exempel närområdet och skolvägar. Storleksrelationer och väderstreck samt rumsliga begrepp, till exempel plats, läge och gräns.

Här – nu och då

Ta reda på hur det såg ut i närområdet för 100 år sedan och jämför med idag. Hur bodde man, hur långt hade man till grannar, skola, affärer etc. Gå till biblioteket och undersök vad de har för böcker och bilder om er ort. Besök en hembygdsgränd om möjlighet finns. Bjud in någon äldre person som får berätta om minnen.

Intervju

Skriv ner ett antal frågor ni vill ta reda på gällande folktro förr. Låt alla få i uppgift att intervjua någon äldre släkting om vad de minns av tro och väsen från förr. Redovisa i storgrupp i klassen och diskutera likheter/olikheter.

Kartor

Finns det lämpligt naturområde nära skolan? Låt eleverna rita och beskriva vägen dit. Jämför med riktiga kartor. Gör tillsammans en minijakt i området med skriftliga beskrivningar över var ni gömt olika bilder av väsen.

Lokala folktrohistorier

Har ni lokala historier om väsen eller platser i er närhet? Pricka ut på en karta. Eller gå ut på en egen vandring med karta i och försök pricka in ställen i naturen där olika väsen skulle kunna trivas.

Rätt och fel

Många historier handlar om att man ska handla rätt eller akta sig för saker. Samtala med eleverna vilka exempel de kan hitta. Vad tycker ni om dessa regler idag? Hur handlar människorna i mötet med varelserna? Hur skulle ni gjort? En del väsen har till syfte att skrämman barn till att vara försiktiga, är det rätt? Finns det något som man "skrämmar" med idag?

Att tro

Samtala om att tro på något. Förr gick de flesta i kyrkan och många trodde på väsen i skog och mark. Idag går färre i kyrkan och tron på väsen

håller på att dö ut. Tror ni på något? Får man tro utan att bli retad? Är vetenskap ersättning för religion? Fundera tillsammans på varför man tror, både fördelar och nackdelar.

Rädslor

En del avsnitt i serierna kan vara skrämmande. Prata med eleverna om hur vi hanterar rädslor? Får man vara rädd? Vad är ni rädda för och vad gör du när du är rädd? Samtala gärna i smågrupper om det känns tryggt.

Lika men olika

Samma väsen kan ha olika namn i olika delar av landet. Vad kallas de där ni bor?

SLÖJD

- Berättelser som inspirationskällor och förebilder för egna idéer och skapande.
- Några slöjdmaterials ursprung, till exempel ull och svenska träslag.

Skapa väsen i olika material

Både trä- och textilslöjden använder sig av material som fanns förr. Låt eleverna, utan hjälp av elektriska verktyg, få skapa en figur utifrån någon av berättelserna ni sett eller hört.

Studiebesök

Kolla upp om ni har någon hemslöjdare eller hantverkare i närheten som tillverkar väsen. Gör ett besök och låt honom/henne berätta om sina skaparprocesser.

SVENSKA

- Berättande texter och poetiska texter för barn från olika tider och skilda delar av världen. Texter i form av rim, ramsor, sånger, bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor

och myter. Berättande och poetiska texter som belyser människors upplevelser och erfarenheter.

- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning samt litterära personbeskrivningar.
- Att lyssna och återberätta i olika samtals-situationer.
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel att skriva ned något man talat om.
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord och bild samspelar.

Återberätta

Lyssna på Tro och väsen eller titta på Mytologerna och försök återberätta så bra du kan för kompisar, andra klasser etc. Upprepa övningen flera gånger, övning ger färdighet.

Stödord

Hur jobbar man med stödord, tankekarta eller bilder för minnet? Ge förslag och låt eleverna testa att göra muntliga presentationer av ett väsen utifrån sina egna skriftliga minnesstrategier.

Berätta som olika personer

Hur berättar en gammal farmor för sina barnbarn? En affärsman? Eller hur skulle väsendet berätta om sig själv?

Skriv berättelser

Skriv om när du mötte ett väsen. Vad hände? Utspelar det sig för 100 år sedan eller idag? Tänk på miljöer, fakta och språk. Eller skriv en berättelse där du är ett valfritt väsen och du möter en människa. Illustrera.

ÖVNINGAR FÖR ÅR 4-6, UTIFRÅN KURSPLANERNAS CENTRALA INNEHÅLL

BILD

- Framställning av berättande och informativa bilder, till exempel serier och illustrationer till text.
- Teckning, måleri, modellering och konstruktion.
- Fotografering och filmande samt redigering i datorprogram.
- Reklam- och nyhetsbilder, hur de är utformade och förmedlar budskap.
- Konst-, dokumentärbilder och arkitektoniska verk från olika tider och kulturer, hur de är utformade och vilka budskap de förmedlar.

Bildpresentation

Låt hela klassen lyssna på ett program ur radioserien Tro och väsen, låt dem sedan måla "sin" bild av väsendet. Samtala kring likheter och olikheter i resultatet.

Serier

Studera olika exempel på serier. Skapa en egen serie om ett väsen.

Informativ bild

Hur får man fram en karaktärs egenskaper och känslor i bild? Jobba med att teckna kroppspositioner och ansiktsuttryck samt vinklar och perspektiv. Eleverna får sedan teckna ett väsen som ger betraktaren så mycket information som möjligt.

Skapa väsen i lera eller gips

Använd vanlig grålera eller gipsbindor.

Samtal utifrån reklam och konstbilder

Både konstnärer och reklamare har gestaltat folk-troväsen. Försök hitta bilder och konstverk från olika genre att visa. Samtala kring innehåll och känslor som väcks utifrån bilderna. Vad vill konstnären förmedla? Vilken bild gillar du bäst? Förklara, motivera och försöka sätt ord på din åsikt.

IDROTT

- Att orientera i den närliggande natur- och utemiljön med hjälp av kartor. Kartors uppbyggnad och symboler.
- Lekar och andra fysiska aktiviteter i skiftande natur- och utemiljöer under olika årstider.

Undersök kartan

Utforska en karta över ert närområde. Var skulle respektive väsen kunna trivas? Vad betyder de olika kartsymbolerna? Leta sedan upp de ställen

ni funnit och undersök om platsen i verkligheten såg ut som ni trodde.

Hitte på nya lekar

Spåna tillsammans kring ett par väsen, hur skulle man kunna hitta på lekar utifrån dessa? Smyga, jaga, förtrolla? Ut i skogen och testa!

MATTE

- Jämförelse, uppskattning och mätning av längd, area, volym, massa, tid och vinkel med vanliga måttenheter. Mätningar med användning av nutida och äldre metoder.
- Skala och dess användning i vardagliga situationer.

Jämför storlek

En vätte är liten och en jätte är stor, men hur stora är de egentligen? Uppskatta och hitta lämplig måttenhet för att beskriva dem. Hur mätte man förr? Vad är tum, aln och famn?

Avbilda i skala

Räkna ut hur stora några olika väsen kan vara i verkligheten. Avbilda dem sedan enligt korrekt angiven skala.

Hjälp Lyktgubben

Lyktgubben är en osalig lantmätare som gjort fel. Kan ni mäta ut omkrets och area på en tomt? Hur ser era tomter ut? Uppskatta först, mät sedan upp och räkna ut. Kolla även på kartor som visar tomtgränser i skogen. Intervjua gärna en lantmätare hur jobbet går till.

MUSIK

- Sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform i olika genrer.
- Imitation och improvisation med röst och instrument, rytmer och toner.
- Konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika kulturer och deras musikaliska karaktärsdrag.
- Indelningen i stråk-, blås-, sträng-, tangent- och slagverksinstrument.

Låtar om väsen

Hur många låtar om väsen kan ni komma på? Barnvisor, klassiska verk, poplåtar, låtar på engelska? Sjung dem tillsammans.

Musik i skogen

Skapa musik, rytmer och rörelser utifrån skogens material. Dela in klassen i smågrupper som får hitta på och låt dem lära ut till varandra.

Vilket instrument?

Som vilket instrument låter de olika väsendena? Är ett troll en trumma eller en bastuba? Lyssna, kategorisera, diskutera!

NO

- Människans beroende av och påverkan på naturen och vad detta innebär för en hållbar utveckling. Ekosystemtjänster, till exempel nedbrytning, pollinering och rening av vatten och luft.
- Naturen som resurs för rekreation och upplevelser och vilket ansvar vi har när vi nyttjar den.
- Olika kulturers beskrivningar och förklaringar av naturen i skönlitteratur, myter och konst och äldre tiders naturvetenskap.

Människan och naturen

Utifrån de berättelser ni hört; fundera tillsammans på hur människan använde och såg på naturen. Vad har ändrat sig till idag? Var det bättre förr?

Propaganda

Många av väsendena hade till syfte att skrämja eller varna för faror i skogen. Idag kanske det är viktigare att värna om hur vi tar till vara på skogen, t.ex. allemansrätten. Hitta på nya berättelser med väsenden i huvudrollen, där syftet är att lära oss nyttja och ta hand om naturen.

Oförklarligt

Många av myterna försöker förklara naturfenomen. Kan ni hitta några exempel? Vilka vetenskapliga förklaringar använder vi oss av idag?

TEKNIK

- Egna konstruktioner med tillämpningar av principer för hållfasta och stabila strukturer, mekanismer och elektriska kopplingar.
- Dokumentation i form av skisser med förklarande ord och begrepp, symboler och måttangivelser samt fysiska eller digitala modeller.

Fällan

Mytologerna har hightech vapen för att fånga olika väsen. Men skulle man kunna fånga dem med enklare konstruktioner och material? Klura ut en fälla som fångar någon av de elaka väsendena. Gör en detaljerad ritning och en modell.

SO

- Namn och läge på Sveriges landskap samt orter, berg, hav och vatten i Sverige samt huvuddragen för övriga Norden.
- Kartan och dess uppbyggnad med färger, symboler och skala. Topografiska och tematiska kartor.
- Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap, till exempel hur marken används i närmiljön.
- Kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det svenska samhället förr och nu. Kristna högtider och traditioner med koppling till kyrkoåret, till exempel sånger och psalmer.
- Några etiska begrepp, till exempel rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet.
- Vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Landskapshistorier

Pricka in i vilka landskap väsendena i Mytologerna håller hus. Hittar ni ytterligare historier från andra landskap? Samma väsen kan ha olika namn i olika delar av landet, hittas ni något sådant exempel?

Undersök kartan

(se idrott)

Här - nu och då

Ta reda på hur det såg ut i närområdet för 100 år sedan och jämför med idag. Hur bodde man, hur långt hade man till grannar, skola, affärer etc. Gå till biblioteket och undersök vad de har för böcker, bilder om er ort. Besök en hembygdsgård om möjlighet finns.

Kyrkan och väsen

I många historier finns inslag från kristendom med. Kunde man tro på Gud och väsen samtidigt? Många av dagens högtider har inslag av både folketro och kristendom. Vilka kan ni komma på?

Rätt och fel

Många historier handlar om att man ska handla rätt eller akta sig för saker. Kan ni hitta exempel? Vad tycker ni om dessa regler idag? Hur handlar människorna i mötet med varelsena? Hur skulle ni gjort? En del väsen har till syfte att skrämja barn till att vara försiktiga, är det rätt? Finns det något som man "skrämmar" med idag?

Mylingen

Just mylingen kan väcka djupa och svåra frågor och kan därför vara idé att bearbeta lite extra. Detta väsen är det enda som människor själva skapat genom att mörda sina barn. Diskutera med klassen hur detta kunde få ske. Hur såg samhället ut med syn på oäkta barn, kvinnors rättigheter m.m. Hur har samhället förändrats, när kom kvinnors rösträtt, preventivmedel etc. Hur ser vi på abort?

Att tro

Religion handlar om att tro på något. Förr gick de flesta i kyrkan och många trodde på väsen i skog och mark. Idag går färre i kyrkan och tron på väsen håller på att dö ut. Tror ni på något? Får man tro utan att bli retad? Är vetenskap ersättning för religion? Fundera tillsammans på varför man tror, både fördelar och nackdelar.

Arkiv

Många berättelser kring folktro och de påverkade vardagslivet finns nedtecknade i arkiv. Gå på studiebesök till ert bibliotek eller museum för att ta reda på mer om hur människorna på just er ort levde, bodde och trodde förr.

SLÖJD

- Hantverk och slöjdtraditioner från olika kulturer som inspirationskällor och förebilder för egna idéer och skapande. .
- Slöjdverksamhetens betydelse för individen och samhället, historiskt och i nutid.

Skapa väsen i olika material

Både trä- och textilslöjden använder sig av material som var lättillgängligt förr. Låt eleverna, utan hjälp av elektriska verktyg, få skapa en figur utifrån någon av berättelserna ni hört.

Studiebesök

Kolla upp om ni har någon hemslöjdare eller hantverkare i närheten som tillverkar väsen. Gör ett besök och låt honom/henne berätta om sina skaparprocesser.

SVENSKA

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- Berättande texters budskap, språkliga drag

och typiska uppbyggnad med parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.

- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar.
- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare, om ämnen hämtade från vardag och skola. Stödord, bilder och digitala medier som hjälpmedel för att planera och genomföra en muntlig presentation. Hur gester och kroppsspråk kan påverka en presentation
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- Att argumentera i olika samtalssituationer och beslutsprocesser.
- Informationssökning i några olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på Internet.

Skriv berättelser

Skriv om när du mötte ett väsen. Vad hände? Utspelar det sig för 100 år sedan eller idag? Tänk på miljöer, fakta och språk. Eller skriv en berättelse där du är ett valfritt väsen och du möter en människa.

Berätta

Lyssna på Tro och väsen eller titta på Mytologerna och försök återberätta så bra du kan för kompisar, andra klasser etc. Ta hjälp av stödord eller tankekartor. Upprepa övningen flera gånger, övning ger färdighet.

Presentera som olika personer

Hur presenterar en gammal farmor ett väsen för sina barnbarn? Hur skulle en affärsman säga? Eller hur skulle väsendet berätta om sig själv? Låt flera elever testa och ge sedan respons till varandra.

Värsta väsendet!

Vilket väsen tycker ni är läskigast? Coolast? Uppmuntra eleverna att motivera sin åsikt och argumentera. Gör en paneldebatt eller klassdiskussion som avslutas med omröstning.

Mer fakta

Mytologerna och Tro och väsen ger en bra inblick i folktrons väsen, men det finns mer (och varierande) fakta. Sök reda på mer kompletterande information, värdera dess källor och sammanställ sedan vad du fått fram.

SKOLARBETE "PÅ RIKTIGT"

Oavsett vilket tema man jobbar med i skolan, ska man aldrig underskatta värdet att få visa upp det man jobbat med. Att få en mottagare som tar det man gjort på allvar gör att inläringen och processen blir "på riktigt" för eleverna.

- **Väsenvandring.** Utifrån era undersökningar och kunskaper om närområdet och naturmiljöerna i närheten, ritas ni kartor och placerar sedan ut er på lämpliga ställen dit besökarna får gå i en slinga. På varje station berättar ni om ett väsen.
- **Teaterföreställning.** Välj ut några berättelser som ni gillar mest och dramatisera. Spela upp för föräldrar eller andra klasser. I skogen eller i klassrummet.
- **Utställning på allmän plats.** Ställ ut era skapelser, berättelser och tankar på biblioteket, museum eller annan passande plats.
- **Skapande skola.** Har er kommun del av Skapande skola pengar? Finns någon författare, konstnär, skådespelare eller något museum att jobba ihop med under temats gång?
- **Ljud, musik, radioteater.** Hur låter olika väsen? Spela in egna ljud, atmosfärer, ljudeffekter och gör egen musik. Spela in en egen radioteater.

Bok- och Länktips

- Boken Trollkistan av Ebbe Schön är full av mustiga berättelser om väsen ifrån hela vårt land.
- www.ungafakta.se - Hemsida med en hel avdelning om naturväsen (dock mest utländska väsen) samt en del pyssel och spel.
- www.morion.com/morion/wood/swedish/FRAME_swedish.html - Hemsida med dikter och info om svenska naturväsen

Mattias Walan

lärare och museipedagog